

Valtiovarainministeriön kirjaamo
Valtiovarainministeriö@vm.fi

Viite: VM/504/03.01.00/2017

MAASEUTUVIRASTON LAUSUNTO MAAKUNTIEN RAHOITUSTA KOSKEVAN LAKILUONNOKSEN (HE15/2017) TÄYDENTÄMISEKSI

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esityksen (15/2017 vp) täydentämiseksi maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan täydennettäväksi maakuntien rahoituksesta 2.3.2017 annettua lakiehdotusta siten, että maakuntien rahoitusjärjestelmää voitaisiin käsitellä kokonaisuutena maakunnan vastuulle siirtyvien tehtävien rahoituksen osalta. Eduskuntakäsittelyssä oleva maakuntien rahoitusta koskeva lakiehdotus sisältää tässä vaiheessa vain sosiaali- ja terveydenhuollon, ympäristöterveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävien rahoitusta koskevan sääntelyn.

Maaseutuvirasto toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Maaseutuvirasto pitää välttämättömänä lakiehdotuksen yleisperusteluiden 5 luvun mukaisesti maakunnille siirtyviin tehtäviin kytkeytyvien, mutta valtionrahoitusmomentin ulkopuolelle jäävien erillismomenttien määrärahojen säilyttämistä erillisenä. Näitä ovat erityisesti maataloustukien maksatukseen käytettävät varat sekä EU:n maataloustuki- ja maaseudun kehittämisrahoitukseen kytkeytyvät unionin ja kansalliset varat.

Lakiehdotuksen 5 §:n 2 momentin mukaan maakuntien järjestämisvastuulle kuuluvien tehtävien laajuuden tai laadun muutos otettaisiin huomioon valtion rahoituksen laskennallisten kustannusten tarkistuksessa, jos se aiheutuu asianomaista tehtävää koskevasta laista tai asetuksesta, lakiin tai asetukseen perustuvasta valtion viranomaisen määräyksestä tai valtion talousarviosta.

Maaseutuvirasto viittaa lausuntoonsa (Mavin asianro 393/00.00.01.00.00.00/2016) maakuntauudistuksesta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistuksesta sekä niihin liittyvistä laeista (STM068:00/2015), jossa todettiin, että maakuntien rahoitusta koskevan lakiluonnoksen 5 §:n 2 momentin sanamuodossa olisi huomioitava, että maakuntien järjestämisvastuulle kuuluvien tehtävien laajuuden tai laadun muutos voi aiheutua kansallisen sääntelyn ohella myös EU-säädösten muuttuneista vaatimuksista. Tämä liittyy erityisesti maakuntauudistuksen yhteydessä valtion erillisrahoitukseen jäävien EU-kytkentäisten valtion talousarvion momenttien varoihin, joiden hallinnoinnista maakunnat tulevat vastaamaan maakuntalakiluonnoksen 6 §:n 6 kohdan mukaisesti.

Jos EU:n komissio havaitsee parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1306/2013 52 artiklan mukaisessa sääntöjenmukaisuuden tarkastamismenettelyssä puutteita komission delegoidun asetuksen (EU) N:o 907/2014 liitteen 1 mukaisten edellytysten noudattamisessa tai tukijärjestelmiin liittyvien tukihakemusten hallinnollisessa tarkastuksessa ja/tai tarkastuksissa paikan päällä, komissio jättää unionin rahoituksen ulkopuolelle menot, joiden osalta se toteaa, ettei niitä ole toteutettu Euroopan unionin lainsäädännön mukaisesti. Komission sääntöjenmukaisuuden tarkastusmenettelyssä tekemät havainnot edellyttävät, että esimerkiksi EU-säädösten tulkinnossa kansallisella tasolla tehtyt tulkintavirheet korjataan jo tarkastusmenettelyn aikana. Nopealla reagoinnilla komission sääntöjenmukaisuuden tarkastusmenettelyssä tekemiin havaintoihin ehkäistään rahoituskorjausten koon kasvua ja tulevaa rahoitusoikaisuriskiä. Jos komission tekemän havainnon perusteena on ollut kyse EU-säädösten tulkintaerimielisyydestä komission kanssa, toimintamenettelyjä joudutaan tarkentamaan kansallisella tasolla tyypillisesti kansallista ohjeistusta muuttamalla, ei säädösmuutoksilla. Ohjeistusmuutokset saattavat joissain tapauksissa aiheuttaa lisäresurssitarvetta maakuntien hoitamisessa maatalouden ja maaseudun kehittämisen tehtävissä, eikä näitä muutoksia ole mahdollista huomioida nykyisen rahoituslakiehdotuksen 5 § 2 momentin mukaan, koska kyseisessä momentissa viitataan ainoastaan laeissa tai asetuksissa tapahtuviin muutoksiin.

Maaseutuvirasto toistaa lausunnossaan (Mavin asianro 393/00.00.01.00.00.00/2016) maakuntalakiuudistuksesta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistuksesta sekä niihin liittyvistä laeista (STM STM068:00/2015) ilmaisemansa huolen siitä, ettei rahoituslakiehdotus sisällä suoraa mahdollisuutta kohdistaa erillisrahoitusta maksajavirastotehtävien, kuten viljelijätukien valvontatehtävien hoitamiseen esimerkiksi lisätalousarvioiden kautta.

Rahoituslakiluonnoksen 5 § mukaisesti valtio voi myöntää maakunnalle lisärahoitusta, jos lisärahoituksen tarve johtuu lain, asetuksen tai valtion talousarvion muuttumisesta ja muutoksella on vaikutusta maakuntien tehtäviin. Jos lisärahoituksen tarve johtuu muusta kuin em. seikasta, maakuntien ainoa mahdollisuus hakea lisärahoitusta tehtäviensä hoitoon lienee rahoituslakiluonnoksen 7 §:n mukainen maakunnan rahoituksen harkinnanvarainen korottaminen.

Lisärahoituksen hakeminen tulee kysymykseen esimerkiksi tilanteessa, joissa EU-komission ohjeista johtuen paikalla tehtävien tilavalvontojen määrää joudutaan nostamaan kesken vuotta. Rahoituksen harkinnanvaraisen korottamisen edellytyksenä on, että maakunta on lisärahoituksen tarpeessa ensisijaisesti poikkeuksellisen tai tilapäisen maakuntatalouteen liittyvän vaikeuden vuoksi. Harkinnanvarainen lisärahoitus soveltuu siten käytettäväksi vain laajoihin maakuntatalouteen liittyviin vaikeuksiin. Yksittäisiin tehtäviin, kuten maakuntalakiluonnoksen 6 §:n 6 kohdan mukaisiin maatalouteen ja maaseudun kehittämiseen liittyvien tehtävien resurssivajauksiin rahoituksen harkinnanvarainen korottaminen ei tulle kyseeseen. Tämän lisäksi maakunnilla ei olisi maakuntalakiehdotuksen mukaan mahdollisuutta antaa virka-apua toiselle maakunnalle sen hoitaessa maakuntalain tehtäväalaaan kuuluvia tehtäviä. Ainoastaan sopimusperusteinen yhteistyö olisi mahdollista. Ehdotuksen mukana poistuisi siten kaksi nykyistä viljelijätukien valvontojen työhuippujen tasaamiseen kuuluvaa keskeistä keinoa. Lakiehdotus

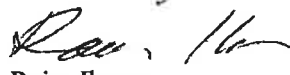
ei sisällä korvaavia menettelyjä näiden tilalle. Tilanteessa, jossa jokin maakunta ei suoriudu valvontatehtävistä annetuissa määräajoissa, koko maan viljelijätukien maksatukset ovat vaarassa myöhästyä (Parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1306/2013 artikla 75 ja komission delegoitu asetus (EU) N:o 907/2014 1 artiklan 1 kohta).

Maakunnille osoitettavan rahoituksen ja muutuskustannusten osalta (esitysluonnoksen sivu 14) Maaseutuvirasto pitää tärkeänä, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenomäärärahat siirtyvät kokonaisuudessaan maakunnille, eikä esimerkiksi keskusten sopeuttamistoimien johdosta syntyneitä säästöjä osoiteta substanssitehtäviin.

Ylijohtaja

Leena Tenhola

Aluekehittämispäällikkö

Raisa Ikonen

TIEDOKSI Maaseutuvirasto/MAO, MAKE, MARO, VAHA, TILT
Maa- ja metsätalousministeriö

